

ПОТЕНЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПРИКОРДОННИХ ТЕРИТОРІЙ, ПОВ'ЯЗАНІ З ІНТЕНСИФІКАЦІЄЮ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Активізація економічного співробітництва України з Євросоюзом (ЄС), починаючи від узгодження принципів зовнішньої політики і закінчуючи співпрацею на прикордонних територіях, є однією з найактуальніших наукових проблем з погляду налагодження механізмів наближення України до Євросоюзу (ЄС).

Оцінка впливу трансформації економічного середовища прикордонних територій на їх розвиток в умовах поглиблення євроінтеграції викликають підвищений інтерес науковців та практиків [1-5].

Євросоюз відіграє особливу роль у розвитку економічної співпраці та підтримує здійснювані на Україні реформи. Особливу важливість має багатостороння співпраця з наголосом на те, що на Україні Євросоюз зробить більше і з меншими видатками, якщо економічні партнери із Західної Європи співпрацюватимуть із партнерами зі Східної Європи. Така співпраця може сприяти кращому становищу західноєвропейських фірм на українському ринку, кращій підтримці України у її інтеграційних кроках та реформах до зменшення інфраструктурної різниці між нашою країною та країнами Євросоюзу.

Такий багатобічний підхід стосується, перш за все, сектора малих та середніх підприємств. Оскільки великі підприємства, особливо західні, дають собі раду на східних ринках. Господарські структури ЄС можуть зміцнювати співпрацю не лише у торговельній галузі, але й у інвестиційній діяльності, виробничій кооперації. В цьому останньому напрямку відтворення коопераційних зв'язків в межах регіональних ринків дозволило б збільшити міжнародну конкурентоспроможність підприємств та потужність виробництва.

Можливості розвитку багатосторонньої співпраці відкривається в основному у трьох напрямках:

- у сфері економічної співпраці. Для малих і середніх фірм з країн ЄС-15 існують високі бар'єри входження та функціонування на українському ринку. Це виявляється в особливо високому торговельному та політичному ризику в інвестиційних і торговельних починаннях. Спільна діяльність в цьому напрямку стає істотним інструментом у подоланні цих бар'єрів, прискорення розвитку економічної співпраці.

- в регуляторній сфері (реформування і пристосування до умов спільного ринку ЄС).

- в сфері розбудови та модернізації технічної інфраструктури. Участь України в однорідному ринку ЄС, яка посилюється, буде вимагати модернізації й розбудови транспортної, енергетичної, телекомунікаційної, кордонної інфраструктур. Наприклад: ця вимога стосується також Польщі, щоб вона мала здатність обслуговувати зростаючі фізичні потоки предметів, людей та інформації. Закон від 2 липня 2004 року «Про свободу економічної діяльності» регулює початок, виконання й закінчення господарської діяльності на території Польщі, а також завдання органів публічної адміністрації в цьому напрямку. Закордонні особи з країн членів ЄС та сторін Угоди про Європейську Господарську Територію можуть починати і виконувати економічну діяльність на таких самих засадах, як і, наприклад, польські підприємці. Інші чужоземці мають право розпочинати та виконувати господарську діяльність виключно у формі спілок: командитної, командитно-акціонерної, з обмеженою відповідальністю та акціонерною.

Потенційними можливостями для розвитку прикордонних територій, пов'язаних з інтенсифікацією євроінтеграційних процесів безпосередньо можуть слугувати такі форми співпраці (здійснення господарської діяльності), а саме: piggyback; коопераційний експорт; група експортерів; joint venture.

Креативна форма міжнародної співпраці двох фірм, які володіють комплементарними товарами (продуктами) - piggyback (нім. huserpack, фр. kangaroo). Такими товарами називаються взаємодоповнювальні товари, для яких виконуються дві умови:

1) зростання (зниження) продажу одного товару призводить до зростання (зниження) продажу іншого;

2) підвищення (зниження) ціни одного товару призводить до зростання (зниження) попиту і обсягу продажу іншого товару.

Для українських малих та середніх фірм, які виходять та транскордонний простір коопераційний експорт - це стратегія входження на закордонні ринки збуту, в якій експортер співпрацює з однією, або кількома польськими або закордонними фірмами. Частіше всього це є необхідне, оскільки багато малих і середніх підприємств, які планують працювати у транскордонному просторі, не володіють достатніми фінансовими ресурсами, кадровим забезпеченням або достатньою компетентністю для самостійного розширення своєї діяльності на закордонному ринку.

Можлива форма співпраці декількох неконкурентних фірм на закордонних ринках - група експортерів і може мати наступні цілі: пошук інформацій, дослідження ринку, спільна реклама, створення структури щодо закупівель, централізований збут.

Спільне міжнародне починання, що означає також спільні ризики або спільне підприємство - Joint Venture. Це є поєднання трьох елементів: спільна фірма - спільна мета - спільний прибуток. Спільне починання означає створення за кордоном спілки із змішаним капіталом - експортера і місцевої фірми з метою реалізації узгодженої мети спілки, якою може бути: продаж виробів експортера, створення мережі збуту, виробництво виробів на місці, реалізація визначених виробничих фаз на місці тощо.

Мережа, кластерінг, кооперативна група підприємств. Кластер - галузева та географічна концентрація підприємств. Але одна лише галузева та географічна концентрація, як правило не означає збільшення ефективності. І навпаки, кооперація між фірмами, обмін досвідом, спільні інноваційні дії можуть здійснюватись навіть тоді, коли фірми розпорошені. Цей тип зв'язків називається мережуванням, а група підприємств, яка реалізує спільну стратегію на ринку - мережею малих і середніх підприємств. Як в розвинутих країнах, так і в тих, що розвиваються, існують докази, що кластерінг і мережування можуть допомогти малим і середнім підприємствам у збільшенні їх конкурентоспроможності.

Такі форми співпраці можуть слугувати потенційними можливостями для розвитку прикордонних територій, пов'язаних з інтенсифікацією євроінтеграційних процесів та бути ефективною формою економічної активізації прикордонних територій, тим самим покращуючи рівень життя їх жителів, будівництва мостів між суспільствами, які мають багато спільного.

1. Беленький П.Ю., Мікула Н.А., Матвеев Є.Е. Конкурентність на транскордонних ринках. – Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України, 2005. – 214 с. 2. Bryant R. C. Cross-Border Macroeconomic Implications Of Demographic Change // *Brookings Discussion Papers In International Economics*. - Brookings Institution, 2004. №. 166. - 46 p. 3. Furst D. Regional governance ein neues Paradigma der Regionalwissenschaftem? // *Raumforschung und Raumordnung*. 2001. — № 5/6. P. 370-380. 4. Jessop B. The Political Economy of Scale and the Construction of Crossborder Microregions. *Електр. ресурс. Режим доступа: <http://www.ru.nl/socgeo>* 5. Krugman. P. What's New about the New Economic Geography?// *Oxford Review of Economic Policy*.2001 Vol. 14. - № 2. - P. 7—17.